

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Det unge Tyskland (1890)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 554. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes06-shoot-idm139753869255744/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Aviserne kaldte ham Gudsforneget. Den unge Dames Moder var et hysterisk Vrøvl. Den ene Dag omfavnede hun Gutzkow, den anden Dag greb hun en Køkkenkniv, truede ham med den og tilraabte sin Datter: Ham eller mig! Altsom det saa mere og mere betænkeligt ud at ville binde sin Fremtid til Gutzkows, blev Moderens milde Dage sjældnere, de umilde hyppigere, og som lydlig Datter trak den unge Dame sig tilbage. Denne Begivenhed havde gjort et uhyre Indtryk paa Gutzkows unge Hjerte. Han havde erfaret, hvorledes en Overbevisning, der strider imod Omgivelsernes, ogsaa i det private Liv afsondrer, hvorledes den, der trodser Samfundet omkring sig, udsætter sig for at gaa glip ikke blot af Velvære, men af Elskovslykke.

Den Færd, hans Venner nu adviste imod ham, var et Sidestykke. Nepe løsladt af Fængslet mødte han Bebrejdelser og Anklager fra Personer, han tidligere havde lovet literær Sysselsættelse og der nu ikke blot saa deres Forhaabninger skuffede, men sig selv blotstillede som engang beskyttede af ham.

Af hine første erotiske Skuffelser fremgik en af hans bedste mindre Noveller, *Sadducæeren fra Amsterdam*. Og da nu disse tidligste Verdenserfaringer forenede sig med dem, formedes det Stemningsliv i hans Sind, af hvilket mange Aar derefter Dramatiseringen af hin Novelle fik sit Præg: hans ypperste Drama og vistnok overhovedet ypperste Digterværk *Uriel Acosta*.

Helten deri er en historisk Personlighed, Gabriel, senere Uriel, Acosta, f. 1594, en Religionsfilosof af jødisk Afstamning, men hvis Forældre allerede var døbte. Paa Grund af Vantro overfor Kristendommen maatte han flygte fra sit Fødeland Portugal til Holland, hvor han oprindeligt nærmede sig Jøderne, men snart begyndte at udgive Skrifter, der forholdt sig kritisk til de jødiske Troslærdomme som til de kristelige. Han blev idømt først Pengebøder, saa en vanærende Bød, nemlig den: efter forud sket Tilbagekaldelse af sine Vildfarelser at lægge sig ned foran Synagogens Tærskel og lade alle de Troende træde ham under Fødder. Efter syv Aars Forfølgelser underkastede han sig denne Bød, men gjorde saa, beskæmmet og fortvivlet over at have kaldt sine Anskuelser tilbage, (i 1647) ved et Pistol-skud Ende paa sit Liv. Han var Spinozas Forgænger og efter Overleveringen hans Lærer.

Sadducæeren fra Amsterdam er en lille Novelle i gammeldags Manér, i hvilken de vigtigste af det senere Dramas Hoved-